

Хмара (скорочено)

Джон Фаулз

Джон Фаулз

Хмара

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські
права на переказ належать Укрлібу*

О, ви повинні носити вашу руту,

Як герб з відзнакою.

*(Слова Офелії з трагедії Шекспіра "Гамлет". Рута вважалася символом
горя та каяття)*

Південь Франції, кінець травня. На терасі коло млина відпочивають Аннабела і Пол Роджерси, Кетрін – сестра Аннабели, телепродюсер Пітер та його дівчина Саллі. З дорослими відпочивають троє дітей: Кандіда і Емма – доньки Роджерсів, і Том – чотирирічний син Пітера (від попереднього шлюбу). Дітлахи гралися на березі під терасою. З протилежного берега було видно зарослу галявину, яскраві фігури, червоно-аквамариновий парасоль, білі чавунні лавки, залиті сонцем камені, жовто-зелену річку, верби і тополі. Пейзаж був дивно обмежений, зелений, прозорий. Невидима іволга проспівала на дереві за млином. Дорослі вирішили сходити на прогулянку, бо Аннабела згадала, що обіцяла це дітям.

Пітер був малий, з вусиками й сірими очима; всі знали, який він самовпевнений, і підозрювали, який він темпераментний. Пол теж знав, що його мають за темпераментного. За малого спритного резуса, замкненого в клітці часу.

Дорослі лежали, діти гралися, але раптом закричали, бо побачили вужа. Вони думали, що це змія. Старша дівчинка, Кандіда, відтягла Тома. Діти підійшли до дорослих, і Кандіда нагадала мамі про обіцянку. Аннабела пішла збирати усе необхідне, відмовившись від допомоги Саллі.

Кетрін лежала мовчки, сховавшись за темними окулярами, як ящірка, знеможена сонцем, акумулюючи думки, заглибившись у себе: вона далеко більше за інших відповідала настроєві цього дня.

Усі врозбрід перетнули луку на протилежному березі річки. Попереду бородатий Пол ніс кошик із напоями, поруч із ним плентали хлопчик та обидві дочки. Аннабела та її сестра Кетрін ішли трохи позаду, вони несли решту два кошики. Ще далі човгали Пітер і Саллі. Попереду вже видніли круті кам'янисті пагорби з валунами серед чагарів – інший світ, до якого вони прямували. Рука Пітера лежала на плечах дівчини. Саллі

говорила, що не може розкусити Кетрін, а потім спитала, чи вона подобається Пітеру, бо вчора він цілий день дивився на неї.

На Саллі була темно-коричнева безрукавна кофточка навипуск і штани-кльош у рожеву, білу й чорну смужку, які звабливо облягали задерикуваті сідниці. Вона аж надто часто стріпувала своїм довгим світлим волоссям. Обличчя в неї було якесь подитячому беззахисне й м'яке. Вона збуджувала в юрбі бажання згвалтувати. Навіть Пол поглядав на неї, уособлення супермодної коханки, маріонетки в наскрізь фальшивих п'єсках.

Саллі почала говорити з Пітером про Тома. Їй здавалося, що Аннабела краще дає собі з ним раду, ніж вона. Пітер сказав, що Том такий, як всі у його віці – егоїстичний байстрюк. Пітер провів рукою по спині й по сідницях Саллі. "Може, не обов'язково чекати до вечора?" — "Жеребець". І все ж вона завихляла задком і посміхнулася.

Попереду Аннабела завела розмову з Кетрін, яка надягла білі джинси та рожеву сорочку і несла на плечі торбу. Аннабела просила сестру поменше мовчати і виправдовувалася, що Пітер і Саллі мусили побути тут з ними. Кетрін назвала Пітера і Саллі дешевими людьми. "Але ти ж навіть не знаєш їх, а, як на мене, вона дуже мила" — сказала сестра. "Як киця?" — спитала Кет і додала: "Терпіти не можу артисток. А надто поганих". "Вона так старалася догодити вчора ввечері. Пол вважає, що Пітер страшенно розумний", — вела далі Аннабела.

Сестра назвала Кетрін нестерпним інтелектуальним снобом. Кетрін виявляла щодо теми про Пітера і Саллі сарказм. Раптом Аннабела побачила дикі орхідеї і кинулася до них.

Белі минало 31, на чотири роки більше, ніж сестрі; вона була гарніша, повніша й кругліша видом, мала бліде лице й руде волосся, виразніший ірландський тип і матові сіро-зелені очі, хоча сестри успадкували ірландську кров лише від бабусі, ніколи не жили в Ірландії й розмовляли англійською без акценту. В старому брилі та кремовій сукні з широкими рукавами вона трохи скидалася на матір родини, на ексцентричну, ультрасучасну письменницю; Бела завжди ховалася в холодок, бо її веснянкувата шкіра боялася сонця. Всі жінки, які сходилися з нею ближче, зрештою починали заздрити... і недолюблювати; адже це непорядно – залишати в інших глибше враження, ніж якась патентована модниця.

Пітер і трохи вища за нього косата Саллі проминули Кетрін, яка поступилася їм дорогою. В новоприбулих був розчарований і трохи розгублений вигляд, коли вони побачили, які маленькі і непомітні квіти подобаються Белі. Пітер забрав у Кетрін кошик і поніс його далі.

Вони зібралися всі – п'ятеро дорослих і трое дітей, і разом поплентали далі то в затінку, то на сонці; три жінки й діти йшли трохи попереду, а чоловіки, забалакавшись, відстали. Можна було побачити, як Кетрін здобувається на силі, посміхається Саллі через плече сестри, і навіть про щось її запитує, наче знехотя граючи в пінг-понг... Безглузда гра, ну та що вдієш, коли Бела за це, коли сам день наполягає. Жінки

намагалися непомітно підслухати крізь гомін власних голосів, про що балакають чоловіки в них за спиною. Скидалось на те, що "зустріч" неофіційно почалася. Завівся, звичайно, Пітер, якого постійно кортіло щось налагодити, узгодити, організувати. Ключем до всього, казав Пітер, був кут зору, зачіпка, на якій можна побудувати програму. Якесь пояснення, справді, — чому така сила людей купує собі будинки в цьому районі? Чи викликане це, наприклад, чисто фінансовими причинами? А може, то форма втечі від дійсності? Просто мода: куди всі, туди і я? Пітер випалював ідеї, майже не слухаючи відповідей Пола. Потрібно щось на кшталт поглибленого дослідження, казав він, а не просто барвисті картинки. "Мені анітрохи не потрібні п'ятдесят хвилин гарних картинок", — наполягав Пітер, ніби ті картинки могли бозна-як зашкодити його кар'єрі.

Для Кетрін життя тепер здавалося крихітними острівцями, розкиданими у власному безкрайому морі, їх проходиш з кінця в кінець, а потім виринає інший, але точнісінько такий же острівець з такими само голосами, масками і порожнечою, що криється за словами. Трохи змінюються тільки настрої та оточення, а поза тим — нічого, й однаково боїшся як відстати, так і вийти наперед. Захоплюєшся мовними, літературними теоріями, ілюзіями, а ще безглуздими фантазіями. Раптом ніби сниться, що ти — це книжка без останніх розділів: застряла назавжди на недописаній сторінці, де кохане обличчя схиляється над дикими орхідеями, голос у тиші, ідіотський жарт — і ти застигаєш повік-віки, як на поганій фотографії. І єдиний, хто розуміє, — це Бела, — витончена корова, а Пол, непроникний, схожий на бика Пол... справді не знаєш, що ти тут робиш. Але не знаєш і причини, задля якої треба бути деінде, якщо не для того, щоб зрештою виявити в собі бажання повернутися сюди. Найстрашніше — відмовитись назавжди від кохання. Навіть якщо б він повернувся... скрізь самі умови. Нічого не вибачати, нічого не давати і нічого не хотіти — ось справжній сенс усього; примирись з тим, що тебе передають як посилку, з одного острівця на інший, а ти спостерігаєш, судиш та ненавидиш... А може, кидаєш виклик? Можете здивувати мене, довести, що я помиляюсь, знову нанизати на нитку острівці? Треба сховати це враження. Адже не годиться, щоб хтось скористався з твого страждання...

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські
права на переказ належать Укрлібу*

Вони зупинилися там, де круті схили пагорбів підходили до берега; річка тут швидше струмилася між каменів, а землю навіть французькі селяни вважали непридатною для обробітку. Бела вибрала над берегом місце, маленьку рівну галявинку під буком, де були й притінок, і сонце; влякла й заходилась розпаковувати кошики. Саллі й Кетрін їй допомагали. Пол поставив у воду вино і кока-колу, щоб охолодити. Дівчатка поскидали сандалі й обережно ступили, повискуючи, в мілку протоку, що бігла серед каміння. Тимчасом Пітер із сином пройшли трохи далі. Пітер, здається, мав зо дві вільні хвилини, щоб погратися в батька, оскільки все, що хотілось, було

висказано, про бізнес подбано і ранкове самоутвердження завершено.

Пол рано посивів, а шпакувата, майже обскубана борідка скорше нагадувала моряцьку, ніж письменницьку. Він шкутильгав за Кандідою та Еммою, промацуючи дно ногами й перевертаючи каміння в пошуках раків. Усі жінки стояли під буком. Саллі скинула штани і майку. На ній було бікіні в темно-синю та білу квітку. Вона плавною ходою попрямувала до Пітера та хлопчика, які стояли на валуні. Бела з Кетрін пішли до Пола та дівчаток.

Пол упіймав крихітного рака. Всі оточили Пола. Кандіда й Емма щоразу верещали від передчуття, коли він шукав під каменем наступного рака. Кандіда збігала за пластмасовою коробкою на раків. Пітер теж почав шукати. Це було своєрідне змагання. Саллі взяла Тома за руку, підвела до коробки і показала, що ловить тато. Хлоп'я налякалося, Саллі нахилилася, обняла дитину за плечі. Як перебивна картинка на чайній чашці епохи Регентства; вособлення Віри, Надії та Милосердя; для тих, кому не досить просто чаю.

На стежці, якою вони прийшли, виникла постать селянина, що йшов на риболовлю. Це був рум'яний чоловік, який не звертав на них найменшої уваги. Він спокійнісінько підходив до них. Селянин привітався і пішов. Щез, але залишив осадок, нагад про те, що це чужа країна з власним життям і звичаями. Усі повернулися до своїх забав. Тільки Кетрін стежила за голубою плямою джинсів, аж поки вони остаточно зникли. Потім вона вийшла з води, неначе рибалка тяг її за собою, стромила мокрі ноги в полотняні черевики й неквапом пішла, вдаючи, що розглядає квіти. Згори Кетрін озирнулася на своїх. Чоловіки тепер працювали в парі: Пітер піднімав камені, а Пол хапав раків. Бела вийшла з води й подалася до стоянки під деревом.

Кетрін спустилася з валуна й зникла з очей. Вона зійшла до довгастої заводі по той бік валуна: прохолода, глибінь, мох, папороть. Над заводдю короткими яскраво-жовтими зигзагами перелетіла плиска. Під кручею вона сіла на камінь, утупилась очима в спокійну темно-зелену воду. Потім підняла прутик і, пошпуривши його в воду, дивилася, як він пливе. Його більше нема. Його більше нема.

Тепер Кетрін сиділа, трохи скулившись, наче від холоду, обхопивши себе руками. Заплакала. Здавалось, без всяких емоцій. Сльози поволі народжувалися в її очах і збігали по щоках під темними окулярами. Вона не робила найменшої спроби їх витерти.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські
права на переказ належать Укрлібу*

Бела гукнула з-під дерев; біля неї на картатій рожевій підстилці було розкладено їжу. Усі пішли під дерево. Пол приніс охолоджені напої. І діти, і дорослі напівлежали навколо підстилки. Коли Саллі нахилилася вперед, щоб налити дітям кока-коли, Пітер ляснув її по сідницях. Усі побачили, що нема Кетрін. Дівчатка почали суперечки, як

завжди.

Пол звернув погляд нагору, в бік валунів, а потім – униз, на Белу. Та ледь помітно кивнула. Чоловік пішов шукати Кет. Кандіда зиркнула на матір: "Закладаємось, що вона знов десь рюмсає". "Пітер і Саллі все розуміють. Ми всі розуміємо. Й не хочемо балакати про це", — сказала Бела. Вона непомітно підморгнула Саллі, яка у відповідь посміхнулася.

Пол знайшов Кет і сів біля неї. Вона надягла окуляри. "Якби ж то ми знали, що робити", — сказав Пол. Жінка закурила і сказала: "Ще нічого не сталося. Все ще попереду. Я знаю, що це станеться так, як уже ставалось. І нічого не можу вдіяти". Пол згорбивсь, упер лікті в коліна й кивнув, немовби подібні фантазії цілком зрозумілі й він сам поділяє їх. Така гарна людина, й така нестерпна саме тому, що завжди аж із шкіри пнеться. Будь, як я – самцем, заспокойся на тому, що маєш: хоч не ім'я, так тиражі. Навіть через стільки років ця коротка борідка, тонкі губи примушували думати про аскетизм, вишуканість, методичний інтелект, а не просто посередність, слухність, пристосовництво. "Кет, ти не така людина, щоб до тебе можна було застосувати штампи. Це вельми спутує язик нам, простим смертним". Вона втупилася в свої руки. "Це ви з Белою боги. А я проста смертна" — "Тому що ми віримо в штампи?" Кет сказала: "Це Бела розтривожила мене. Вона не винна. Я так по-свинячому ставлюся до цих двох". А потім додала: "Я втратила почуття минулого. Все в теперішньому. Минуле допомагає дивитися на все крізь пальці. А от коли не можеш утекти від..." — "А хіба майбутнє не повинно допомагати?" — "Воно недосяжне. Людина прикута до теперішнього. До того, чим вона є".

Пол натякнув, що треба розірвати ланцюги і примусити жити себе нормально. Вони сиділи поруч, утупившись у воду. Згодом Кет сказала: "Це просто повна втрата сили волі. Почуваєшся у владі першого-ліпшого зауваження. Того, що стається. Знову сумніваєшся в усьому. Шукаєш причини. Чому він? Чому я? Чому так? Скрізь "чому", "чому"..." — "Шкода буде, якщо не напишеш усього цього" — "Не можу. Неможливо писати про те, чим живеш".

"Мене треба набити. Дорікнути, а не вмовляти", — говорила Кет. Пол озвався не відразу: "Шкода, що ми такі різні люди" — "Я тобою не нехтую, Поле" — "Не мною, так моїми книжками" — "Маєш тисячі щасливих читачів. І я б не заздрила так Белі, якби нехтувала тобою".

Кет звелася; він також устав і пошукав її погляд за темними окулярами. "Ми обговоримо це, Кет. Коли гості поїдуть". Вона зненацька обняла його й відчула, як Пол здригається від несподіванки. Обличчя Кет на мить сховалося в нього на плечі, його руки несміливо обгорнули її. Він поплескав своячку по спині, потім торкнувся губами маківки. Бідолаха розгубився, й Кет подумала: суко, акторко, спокуснице, — на біса ти це зробила? Й дурка: який же єпископ носить з собою вибухівку... або тримає її в своєму соборі?

Милий бугай: це жорстоко – зарізати таке неперевершене теля. Кет відхилилась і посміхнулася йому просто в спантеличені очі; потім зітхнула, наче зовсім зелена юнка:

"Ото щастя мусульманкам".

Аннабела сиділа, прихилившись спиною до стовбура бука, мати-богиня, простоволоса, боса, в легкій блузці. На колінах у неї лежить голова Кандіди, що випила добру склянку вина і тепер спить. Бела раз по раз гладить її по голові. Саллі розташувалась осторонь, на сонці, і лежала навznak на траві. Пітер лежав обличчям до Пола, який ніяк не міг умоститися. Двоє менших дітлахів будували в воді загату з камінців. Кет сиділа, спершись на руку, між Пітером та Аннабелою.

Пол у загальних рисах описував дивні міщанські взаємини Англії та Франції. Ще з часів мілордів типовий приїжджий з Англії тут завжди був освіченим, досить заможним і неодмінно консерватором, а відтак склалось уявлення про англійський вибагливий добробут, снобізм у їжі, вині та всьому іншому, а Франція – відмінне місце для того, щоб забути всі знегоди життя в суто пуританській країні. Пол говорив, що найбільш архіцентралістська нація в Європі – саме англійська. Хто ще так, як ми, мавпує всіх у поведінці, мові, одязі? Подивіться хоча б, як французи дбають лише про кухню та якість продуктів, тоді як нас тільки і обходить, чи слушно, правильно зодягнені інші відвідувачі і чи гарні та чисті ті кляті столові прибори.

Пол говорив, що сюди не приїзять англійські пролетарі, бо це скорше зненависть до країни, яка подобається тільки освіченим та ерудованим; що французи думають про англійців, як націю фанатичних, пихатих монархо-маніяків у циліндрах, мета життя яких – коні, пси, спорт, славнозвісна холонокровність і такі інші дурощі.

"Робітники не їздять до Франції, бо це надто дорого. Все дуже просто", — сказала Бела. Пітер посміхнувся: "Жартуєш. Ти просто уяви не маєш, скільки деякі з них зараз заробляють". "Причина лише в тому, що саме туристських маршрутів Франція й не може запропонувати. Тут і досі мусиш усе відкривати для себе сам", — говорив Пітер. "А на це потрібна певна освіченість?" — "Просто широта поглядів. Не затягнених у гамівну сорочку пуританської етики". І вони гомоніли й гомоніли.

Кет спостерігала, як Бела у цій розмові, та й взагалі, в дечому навіть під'юджувала Пола. А одного разу Кетрін у себе вдома бачила, коли вони зібралися були вчотирьох, як геть куди жорстокіше Бела шпигала Пола, аж той зірвався на ноги і вискочив у садок. Запала хвилина напруженої мовчанки. Потім Бела так само раптово, як і він, підхопилася й вибігла надвір. Всі бачили у вікно, як вона знайшла Пола в кінці стежки, повернула його обличчям до себе й рвучко обняла. Це скидалось майже на нотацію. Пол посміхнувся. Ніхто ніколи не згадував про той випадок. Помінятися б місцями з Белою, щоб належати самій собі, підвестися над усякою пихою.

Кетрін не розмовляла, а потім сказала, що думала про те, що говорив Барт. Жінка розповіла, що він проаналізував путівники для туристів. У книжці нарисів. Як вони поширюють думку, що все утилітарне та сучасне – страшенна нудота. Єдине, що може зацікавити, — це стародавні пам'ятки та мальовничі краєвиди. Як мальовничість стала асоціюватися майже виключно з горами та сонячними пляжами. Як у путівниках присвячується цілих три абзаци якійсь церкві в тому чи іншому місті, а потім зо два

рядки про саме місто – й крапка. Бела муркнула: "Кет редагувала одну з його книжок в Англії" — "Не редагувала, а коригувала".

Згодом Кетрін розповідала, що існують усілякі категорії знаків, за допомогою яких ми спілкуємось. І одна з найбільш ненадійних систем – мова, для Барта головним чином тому, що її безжально спотворила і перекрутила капіталістична структура влади. Втім, те ж саме стосується багатьох інших несловесних знакових систем, через які ми спілкуємось. Речення означає не тільки те, що хоче повідомити промовець, а й те, чого не хоче повідомляти. Те, що він додумує. А це може бути зовсім протилежне. Свідомство його справжньої природи, його біографії, його інтелекту, його чесности й так далі.

Кетрін бачила краєм ока (бо весь цей час її погляд був спрямований дотолу, на Емму, яка лягла їй на коліна), як Пітер киває. Вона розуміла, що ненавидить його; нехай випадково й несвідомо, але він мимохіть починає ставати символом, огидним знаком. Бо випробовує (або передражняє) не Барта й семантику, а її саму. На думці в нього звичайнісінькі чоловічо-дитинячі дурощі: "Чому ти не хочеш мені посміхнутися?", "Ну що я такого зробив?", "Стався, будь ласка, до мене з повагою, коли я стежу за своєю мовою, адже я знаю, як вона тобі не до вподоби".

Пітер спитав Кет, чи можна на телебаченні пропхати те, що вона говорила про Барта. "Я думала, це треба лише читати". "Тебе не цікавить? Накидати ідею... тобто, якщо ці знаки не всі словесні, може, їх пощастило б проілюструвати". "Який з мене фахівець? Ніякісінький. Є сотні людей..." Піднявши голову, Пітер всміхнувся: "Хай фахівці пишуть свої ідіотські сценарії. З ними можна звіритись або ще взяти інтерв'ю. А я б з більшою радістю взяв людину, яка знає основне, яка мусила сама для себе в усьому розібратися". Бела уточнила: "Тобі пропонують роботу". Кетрін запанікувала: "Але ж я..." Пітер перебив: "Серйозно. Якщо схочеш, приходь, ми з тобою це обговоримо. Як тільки повернешся до Лондона". Він спитав, як називається книжка Барта. "Мітологія", — відповіла Кет. Пітер занотував це собі в записничку. Але Кет сказала, що відмовляється працювати з ним.

Емма попросила тітку розповісти казку, і вони пішли за дерево і далі стежкою, якою прийшли. Пітер стежив за їхнім зникненням, потім швидко глипнув на Белу й потупив зір. Тоді він сказав Белі: "Вона повернеться до..." — "Думаю – так. Коли змириться з тим, що трапилось" — "Який жах", — сказав Пітер і спитав: "Я чув, залишилася ще сила матеріалу. Пол казав" — "Так. Вони сподіваються, що вистачить на заключну книгу". "Жах. — Пітер потряс головою. — Така людина. Така людина".

Пол хропів. Бела заплющила очі й замріялася про одного знайомого, якого прагнула, але з невідомих причин так ніколи з ним і не переспала. А Пітер пішов до Тома, поки Саллі лежала.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські
права на переказ належать Укрлібу*

Емма і Кетрін зайшли у видолинок, де росли стокротки, блакитна в'юнка шавлія,

конюшина та самотній кущик червоного маку. Вони сіли під деревцем. Поки Кетрін збиралась з думками і придумувала казку, дівчинка збирала квіти. А потім Кет розповіла казку про принцесу. "Вона була гарна?" — спитала Емма. "Ще б пак. Гарна-прегарна." — "Вона вигравала конкурси краси?" — "Принцеси не виступають у конкурсах краси." — "Чому?" — "Бо ті конкурси для дурних дівчат. А вона була дуже розумна".

Якось принцеса пішла на прогулянку з усіма своїми братами та сестрами, з королем і королевою. Вони прийшли сюди. Принцеса відійшла і заснула на траві, і поки спала, усі поїхали додому. Її не шукали, бо забули: сам король знав рахувати лише до двадцяти, а дітей вони мали аж 23. Принцеса була спробувала відшукати дорогу додому. Але раз по раз падала і в темряві не могла збагнути, де вона, і заблукала ще далі. Згодом вона стала жити у лісі зі звірами. Принцеса стала загальною улюбленицею. Звірі приносили їй квіти, їжу та різні гарні речі, щоб оздобити хатинку, й розповідали їй про ліс. Жорстокі люди приходили в ліс і полювали бідолашних тварин. Тому принцеса боялася людей. Одного разу їй зустрівся принц. Хоча й вона бачила, який він добрий, дуже злякалася. Думала, що він уб'є її. Хотіла вірити йому, але згадувала розповіді своїх лісових друзів. Він поцілував її. Й раптом принцеса перестала боятися. Сіла, взяла його за руки й розповіла все-все. Що не знає, хто вона така, і забула своє ім'я. Бо так довго прожила в лісі зі звірами. А юнак розповів їй, хто він такий. Принц сказав, що кохає її й хоче пошлюбити. Але це було не так просто. Раз він був принц, то й побрати міг лише принцесу. А дівчина не мала ні гарного вбрання, ані корони. Нічого. Вона взагалі була без одежі. Отож, кінець кінцем принц мусив збиратись у дорогу. Він дуже сумував, що йому невільно побрати цю красуню без одежі. Але старий сірий пугач був чаклун і зробив так, що в принцеси з'явилося гарне вбрання й діадема з перлин та діамантів. А ще цілі скрині іншого вбрання. І служники та служниці. Принц повів її до короля та королеви. Вони зразу погодились, щоб принц одружився з нею. Тільки спочатку хотіли погостювати в її палаці. А палацу не було. Принцеса дуже злякалась, але пугач сказав їй чарівне слово, яким можна було обернути її вбрання на палац. Дівчина сказала слово, з'явився палац, а вона знову стала гола. Король і королева обурились. Принцеса була в розпачі. Вона попросила назад своє вбрання. Але тоді зник палац. Королю й королеві урвався терпець. Вони сказали принцові, що це просто лиха чаклунка і що він ніколи більше її не побачить. Відтак всі вирушили в дорогу, а її залишили в сльозах.

Принцеса пригадала собі всі роки, прожиті в лісі, коли вона була така щаслива. І якою нещасною стала тепер. Дівчина пішла до пугача. Тоді старий пугач повідомив їй одну велику мудрість. Що коли б принц насправді кохав її, то йому було б однаковісінько, принцеса вона чи ні. Його б не обходили палаци, вбрання. Принц би кохав її заради неї самої. А поки не зробить цього, вона буде нещасною. Пугач сказав, що їй більш не слід шукати принца. Слід чекати, поки той сам прийде по неї. А потім пугач сказав, що коли принцеса буде слухняною і терплячою, то він зробить останнє чародійство. Ані принц, ані дівчина ніколи не постаріють. Їм завжди буде по сімнадцять

років. Вони і досі не зустрілися. Всі ці роки. Їм обом все ще по сімнадцять.

Раптом заспівала іволга, і Кетрін сказала, що це принцеса кличе принца.

Наближалась третя година. Пол прокинувся й заходився читати вголос поему "Вчений циган". Бела лежала горілиць обік і розглядала гілля та листя бука. Голос Пола доносився і до Саллі, яка засмагала. Пітер лежав поруч у шортах. Усі троє дітей знову бавилися коло річки. Кетрін ніде не було видно. Бела під читання Пола думала про Кет, вірніше, думала, що думає про неї. Бела вірила в природу, в мир, віддавалася на ласку течії і без жодної логіки була переконана як у неминучості подій, так і в тому, що все робиться на краще. Далеко більше вірила не в таку суто чоловічу істоту, як бог, а в якусь неясну копію себе самої. Згодом Бела заслухалась поемою Метью Арнольда, яку знала майже напам'ять. А потім вона заснула.

Послухавши зо дві строфи, Пітер підвівся, глянув на спину Саллі, яка розстебнула ліфчик свого купальника; і тепер збоку було видно біле персо. Він пішов до дітей. Як на нього, читати вірші вголос – це казна-що. Тут би м'ячика побуцати: щось для природної енергії. Діти теж насточортіли. Пітер зупинився й розглянувсь. Найкращий варіант – Саллі, вона вже зовсім зняла купальник і ховалася за кущем: спаруватися нашвидкуруч, раз, два і готово. Та яка ж вона пересічна, і соромиться більше, ніж скажеш на вигляд... отакий собі пластилін, як і всі, з ким зустрічався після розриву з дружиною; та й жодних зірок з неба не знімає – не дуже розумна, не дуже сприйнятлива, без почуття гумору, і все в неї на поверхні; коли розібратися, то вона така сама, як Бела та її клята сестричка. Дарма привіз її з собою. Але з нею легше. Є з ким на люди вийти та переспати. Це так, як з деякими передачами. А заслуговуєш і хочеш ліпшого. Принаймні Томові, байстрюкові, начебто до вподоби, коли ним попихає зарозуміла старша дочка; вона підмінює бідоласі матір.

Пітер відвернувся й рушив понад берегом. Він побрався вгору. Шукав сигарети, потім згадав, що забув їх на підстилці. Він думав про Пола, якого, все-таки, вважав гарним хлопцем. І позаздрити йому можна: добре влаштувався, тут і сам Пітер би, по суті, не відмовився осідлати коли-небудь таку собі Белу. Які очі: дражнять, чіпляють, сміються і ніколи до кінця не віддаються. Не знаєш, чого від неї чекати.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські
права на переказ належать Укрлібу*

Похітливе, як самець, сонце. Аполлон. І ти готова. Як у тому його вірші. Лежиш у білизні, відгородившись за темними окулярами та щільно замруженими повіками, відчуваючи наближення неминучого, паскудні місяці; ховаючись і чекаючи. Вже ось-ось. Думала про це навіть отоді, з Еммою, раз він тут і теж чекає, тепер уже з хвилини на хвилину. Ось чому не можеш терпіти інших, вони затьмарюють його, не розуміють, який він гарний, бо він надяг маску; такий не схожий на скелет.

Чому? Здитиніння. Треба триматися структур, певностей. Тлумачення знаків. Ти

вчинила жахливий злочин, і це доказ того, що ти бачиш, бо ніхто більше не визнає його існування. Ти підрубала гілку, на якій сиділа. Винесла сміття з хати. Не послухалась прислів'їв. Отже, треба довести, що бачиш. Тобто, що бачила.

Граматичні часи. Забруднення, енергія, населення. Всі Пітери і всі Поли, що не хотіли летіти геть. Умираючі культури, вмираючі землі. Кінець Європи. Смерть вимислу; втім, на це давно вже настав час.

І все ж лежиш, наче в романі письменника, якого встигла розлюбити, наче в мистецтві, що відмирає, розкошуючи похиттю та власним розтлінням; немов уже віддалася, ще не віддавшись, але знаючи, що це замишляється, доведено, неминуче. Як тоді, коли він узяв тебе на цвинтарі і написав "Любов серед могил". А тобі не сподобалось: цебто не сподобався вірш, а не любов.

І Кетрін лежала, щось складаючи, сама розкладена, пишучи і описана, тут і завтра, у високій траві нового потаємного місця, яке вона собі знайшла.

Пітер усе йшов і мало не наступив на змію. Це мусила бути гадюка. Коли він повернеться і розповість про це, вона неодмінно стане гадюкою. Він надібав на стежку, що спускалася вниз до річки. Враз, у затінений прохід між двома мегалітами, футів на сорок нижче, він побачив Кетрін.

Вона лежала горілиць біля іншого велетенського валуна. Її тіло майже сховалось у високій молодій траві. Його око зреагувало на її червоні мокасини, що стояли на камені в неї в головах. "Кет?" Її голова обернулась і притьмом звелася над травною. Кетрін дивилась, як він стоїть між двома валунами й посміхається. Пітер збрехав, що хотів попередити про гадюку. Але темні окуляри й далі гіпнотизували його, потім вона звелась на одну руку й швидко роззирнулася, відтак знову глянула на Пітера й знизала плечима. Нікого більше. Пітер побачив, що Кет в білизні. Він попросив сигарету, закурив і сказав: "Вибач, якщо я був безтактний після ленча. Чесне слово, я не хотів, щоб це здавалось милостинею".

Згодом він уже обернувся був, щоб іти, коли Кетрін зловила його рукою трохи вище від стопи. Її рука знайшла у купі одежі і простягла йому тюбик з кремом для засмаги, а відтак кивнула на спину.

Вона перевернулася долілиць і підперла голову руками. Він сів поряд й почав утирати крем. Вона розстегнула ліфчик. Він знав, що не почує тепер жодного слова. Пітер переривався, щоб додати крему, який приємно відгонив трояндами та пачулями. Він розтирав усю спину, питав, чи добре, але вона мовчала. Ані слова, ані жодного руху у відповідь. Спека, розпростерте тіло. Він вагався, ковтав слину, потім сказав ще тихіше: "Ноги?" Вона лежала абсолютно нерухомо.

Знизу, не видно звідки, почувся дитячий вереск, але потім все затихло.

Рука Пітера, що була зупинилася в ямці на спині, тепер продовжує. Кет трохи спустила труси. Він вичавив ще крему й почав розгладжувати його на сидницях. Далі нахилився й поцілував у праве плече, легенько вкусивши і відчувши солодкий запах мастила. Від неї – жодної реакції. Він ліг обіч, його ліва рука гладила м'яку шкіру трохи нижче, де починалися стегна; сидниці, щілину між ними.

Він скинув сорочку. Потім став навколішки, швидкий погляд навкруги. Нахилився над нею й потяг за смужку перекрученої темно-бордової матерії. Вона дала йому зняти труси. Але на цьому кінець. Вона лежала гола, відвернувши голову. Він устав на коліна і ще раз роззирнувся; відтак сів, зняв свої шорти. Потім рачки став над нею і взяв попід пахви. Вона притиснула голову до рук, які лежали на землі. Він легенько потяг її за плече, щоб вона повернулась. Але вона лежала нерухомо. Він потяг сильніше, вона трохи посунулася, напівобернувшись, але сховала обличчя в траву. Він силоміць поклав її навznak. Тепер обличчя повернулося ліворуч. Він знімає з Кетрін окуляри. Очі заплющені. Він опустився на неї, шукає відвернутих губів. Але його вага подіяла, як спусковий гачок, вона ще далі відсунула обличчя. Пітер наполог, і Кетрін різко сіпнула головою. Раптовий бунт, її нігті в його плечах, відчайдушне відштовхування, зивання, пручання, дике крутіння головою. Він трохи піднімається. Її руки падають. Вона лежить без руху, відвернувшись.

Раптом їх почали кликати. Кетрін повернула голову, розплющила очі й подивилася Пітерові в обличчя. Дивина, вона ніби й справді не бачила його, дивилася крізь його все розуміючий, трохи глузливий усміх. Він мав і завжди матиме почуття, що це було не до снаги такому, як він. Це, звичайно, поза, хвороблива гра розхитаної невротички на сонці. Хвороблива хіть. Один би раз оволодіти нею; оволодіти цими блідими строкатими очима.

Вона ще три-чотири секунди розглядала його, потім спокійно і наче підкоряючись його волі знову перевернулася долілиць між його розчепіреними руками та ногами й, сховавши лице в траву, чекала.

Пітера першою побачила Бела. Чоловік сказав, що насилу вернувся, бо всюди багато гадюк. Бела спитала, чи він не бачив Кет. Він сказав, що не бачив.

Саллі вивчала поглядом Пітера. Коли Бела пішла до води, Пітер попросив Саллі дати його цигарки. Вона схилилася над одним з кошиків, подлубалася й простягла пачку.

Пол хотів піти пошукати Кет, але Бела сказала, що не треба. Під деревом Кандіда заявила, що вони не можуть вертатись додому без Кет. Бела відповіла, що Кет, мабуть, подалась додому сама, щоб приготувати чай.

Усі рушили додому. Пол з Кандідою йшли попереду. Пітер ішов слідом, тримаючи сина за руку. Позаду дибали Бела та Саллі, а між ними – Емма, яка спитала, чи не забули раків. Емма почала розповідати матері тітчину казку.

Саллі наздогнала Пітера, що, як і раніше, вів сина за руку. Він дозвільно обійняв Саллі за плечі. Вона принюювалася: "Чиїм кремом ти натирався?" "Кат його знає. Валявся під рукою", — відповів Пітер.

Вони змушені були вишикуватись вервечкою в тому місці, де стежка вужчала між розбуялим підліском. Саллі йшла позаду, маючи перед очима спину Пітера. Згодом вона йшла, не торкаючись плеча Пітера, і дивилася збоку на його обличчя. "Ти точно не бачив її?" — питала жінка. Він роздратовано озирнувся на Саллі. Вона перевела очі

на стежку. Потім промовила: "Від тебе пахне, як вранці пахло від неї". Пітер сказав, що, мабуть, просто взяв її крем після ленча. Саллі сказала: "А коли ми пакувалися, я його не бачила". "Значить, вона взяла його з собою, коли пішла. І заради бога, не будь такою..." — виправдовувався Пітер.

Пітер з сином побігли наввипередки. Згодом Пітер забрав од Саллі кошик, швидко притяг її до себе вільною рукою й зашепотів у вухо: "Я й справді шаленію за нею. Тільки відкладаю некрофілію на старість". Далі вони вели малюка вдвох. Попереду побачили Пола з Кандідою, які стояли на відкритому місці й дивились у небо. Усі побачили хмару.

Таємничу хмару, з тих, що назавжди закарбовуються в пам'яті, бо вона така ненормальна, невідповідна до загальних уявлень. Вона насувалася з півдня, з-за стрімчаків, на які лазив Пітер. Хмара неначе піднялася з-під землі, згубна й зловісна. Її передрікали сьогоднішня спека й безвітря...

Кандіда боялася за Кет. Пітер з Белою лишилися чекати на Кетрін, ключ віддали Пітеру.

Уникаючи очей Пітера, Саллі спитала: "Може, й ти пішов би пошукати Кет?" Пітер скривився: "Я гадаю, вони воліють розібратися з цим самі". Він взяв Тома на спину, щоб покатати. Емма захотіла й собі. Згодом сестри почали битися.

Пол та Бела, стоячи до них спиною, немов чекали, що Кет зараз з'явиться на стежці за ними. Саллі підбрала кошик, залишений Пітером на траві.

Ці люди, яких вона не знала до вчорашнього дня; ця чужа країна й чужий пейзаж; ця роль, що вона змушена грати; і нема поруч подруги, з якою можна порадитись; неясне відчуття, що тебе визискують, підозрюють, зневажають, що ти небажана гостя; ця втома, опалена шкіра; і домівка так далеко; передчасна менструація, але це неможливо; і хочеться плакати, але не вільно. Саллі почала на ходу порпатися у кошику, неначе чогось шукаючи.

Це сталося? Це сталося. Вона припинила пошуки, коли Кандіда підбігла. Емма після сутички з сестрою лежала в траві й удавала мертву. "Вона прикидається", — винесла остаточний присуд Кандіда.

Це сталося.

За кілька кроків дівча запитало: "А чому ви з Пітером не одружені?"

Пол та Бела підійшли до Емми, що чекала на них, уже сидячи. Пол кивнув назад, на хмару. Батьки взяли дочку за руки і повели. Потім вони зупинились. Пол підняв доньку, й та обняла його за шию своїм рученятком. Усі троє йшли і зникли поміж тополь.

Принцеса кликала, але її вже ніхто не міг почути.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець. Авторські права на переказ належать Укрлібу